

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT

Forordning om social sikring i tilfælde af Storbritanniens udtræden af EU uden en ud- trædelsesaftale

14. februar 2019

J.nr. 2019 - 778

Internationalt kontor
ATD

KOM(2019) 53 endelig

1. Resumé

EU-Kommissionen har den 30. januar 2019 fremlagt et forslag til forordning om foranstaltninger vedrørende koordination af social sikring i tilfælde af Storbritanniens udtræden af EU uden en udtrædelsesaftale.

Forslaget fastsætter, at landene skal give briter og EU-borgere ret til fortsat at medregne optjeningsperioder og tage hensyn til begivenheder i UK før udtrædelsesdatoen, når det skal vurderes om de pågældende har ret til ydelser i EU-landene inden for området af forordning 883/04.

Forslaget viderefører ligesom den af regeringen besluttede danske overgangsordning princippet om medregning af perioder/begivenheder tilbagelagt før Storbritanniens udtrædelse af EU. Det danske forslag går samtidig videre end Kommissionens forslag, der fx ikke berører eksport af ydelser og ret til kontanthjælp.

Kommissionens forslag vil ikke erstatte behovet for at fremsætte et nationalt lovforslag om en overgangsordning i tilfælde af, at Storbritannien udtræder af EU uden en aftale. Det skyldes, at den foreslåede forordning alene vil dække en mindre del af den af regeringen foreslåede overgangsordning på området for social sikring.

Regeringen støtter, at der vedtages en bindende tilgang på EU-niveau ift. koordination af social sikring efter Storbritanniens udtrædelse. En bindende EU-tilgang kan sikre en ens praksis blandt EU-landene i højere grad end en uforpligtende løsning.

Endelig kan det sikres, at EU-borgere, der har tilbagelagt relevante optjeningsperioder i Storbritannien før landets udtrædelse af EU, kan få taget dette i betragtning ved adgang til ydelser i EU-landene.

2. Baggrund

EU-Kommissionen har den 30. januar 2019 fremlagt et forslag til forordning om foranstaltninger vedrørende koordination af social sikring i tilfælde af Storbritanniens udtræden af EU uden en aftale.

Den danske sprogversion af forslaget er modtaget d. 31. januar 2019.

Med forslaget ønsker Kommissionen at sikre, at unionsborgere og briter, der har udnyttet deres ret til fri bevægelighed før Storbritanniens udtræden af EU, fortsat

har ret til at medregne optjeningsperioder tilbagelagt i Storbritannien, da landet stadig var medlem af EU.

Ved adgang til ydelser i EU-landene skal relevante hændelser og modtagne ydelser/indkomst endvidere tages i betragtning, som om de havde fundet sted på den pågældende medlemsstats territorium.

Retsgrundlaget for forslaget er art. 48 i TEUF.

Forslaget er omfattet af den almindelige lovgivningsprocedure.

3. Formål og indhold

Forslagets formål er at sikre unionsborgere og briter deres optjente rettigheder til social sikring, der følger af perioder eller hændelser tilbagelagt/indtruffet i Storbritannien, i det tilfælde, at landet udtræder af EU uden en aftale.

Begrundelsen er, at forslaget er nødvendigt for at sikre de omfattede personers optjente rettigheder til social sikring i tilfælde af, at Storbritannien udtræder uden en aftale med EU.

I art. 1 fastsættes, at definitionerne i art. 1 i forordning 883/04 og art. 1 i forordning 987/09 finder anvendelse.

I art. 2 fastlægges personkredsen. Forslaget gælder for britiske statsborgere, der er eller har været underlagt lovgivningen i en eller flere medlemsstater, samt EU-borgere, som er eller har været underlagt lovgivningen i en eller flere medlemslande og som har været i en situation, der involverer Storbritannien før 30. marts 2019, samt deres familiemedlemmer.

I art. 3 fastsættes, at forordningen gælder alle de grene af social sikring, der er nævnt i art. 3 i EF-forordning 883/04.

I art. 4 fastsættes, at ligebehandlingsprincippet finder anvendelse som beskrevet i art. 4 i forordning 883/04 fsva. personer nævnt i forslagets art. 2. Dette gælder udelukkende begivenheder eller hændelser, der har fundet sted i Storbritannien før 30. marts 2019.

I art. 5, stk. 1, fastsættes, at princippet fra forordning 883/04 om ligestilling af ydelser, indtægter, begivenheder eller forhold finder anvendelse fsva. ydelser, indtægter, begivenheder eller hændelser, der har fundet sted i Storbritannien før d. 30. marts 2019.

I art. 5, stk. 2, fastsættes, at princippet om sammenlægning efter forordning 883/04 finder anvendelse vedr. forsikrings-, bopæls- og beskæftigelsesperioder, eller perioder med selvstændig virksomhed, der er tilbagelagt i Storbritannien før 30. marts 2019.

I art. 5, stk. 3, fastsættes, at de bestemmelser, der fremgår af forordning 883/04 eller forordning 987/09, og som er nødvendige for at virkeliggøre principperne i stk. 1 og 2, finder anvendelse.

I art. 6 fastlægges ikrafttrædelsesbestemmelser, og at forordningen ikke skal træde i kraft, såfremt der er opnået en udtrædelsesaftale med Storbritannien efter traktatens art. 50(2) (TEUF).

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Der foreligger endnu ikke udtalelser fra Europa-Parlamentet. Forslaget skal vedtages af både Europa-Parlamentet og Rådet i den almindelige lovgivningsprocedure.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen anfører, at forslagens formål ikke kan opnås af medlemsstaterne nationalt. Kommissionen finder, at forslaget vil undgå en fragmenteret anvendelse blandt medlemsstaterne af EU-retten vedrørende rettigheder til social sikring optjent før udtrædelsesdatoen, ligesom forordningen vil sikre ligebehandling af de omfattede personer.

Endelig finder Kommissionen, at forslaget ikke går udover, hvad der er nødvendigt i forhold til formålet, idet forslaget udelukkende sikrer et minimum af beskyttelse.

Regeringen er enig i Kommissionens vurdering af, at nærhedsprincippet er overholdt.

6. Gældende dansk ret

Efter gældende regler i EF-forordning nr. 883/04 om koordinering af de sociale sikringsordninger sikrer princippet om ligestilling af begivenheder og sammenlægningsprincippet, i henholdsvis forordningens artikel 5 og 6, at EU-/EØS-statsborgere ikke mister rettigheder, når de flytter til en anden medlemsstat eller får arbejde i en anden medlemsstat.

Perioder optjent i en medlemsstat (art. 6) kan i den forbindelse sammenlægges med perioder fra en anden medlemsstat – det gælder for beskæftigelses-, bopæls- eller forsikringsperioder og perioder med selvstændig virksomhed.

Der skal endvidere tages hensyn til forhold/begivenheder indtrådt på en anden medlemsstats område, der tillægges retsvirkning efter den pågældende medlemsstats lovgivning (art. 5).

Ovenstående indebærer, at de nævnte perioder og forhold tilbagelagt eller indtrådt i andre medlemsstater skal tages i betragtning ved opfyldelse af danske krav for tildeling af ydelser inden for området af forordning 883/04.

På Beskæftigelsesministeriets område er der optjeningskrav for disse sociale sikringsydelse:

- Sygedagpenge
- Arbejdsløshedsdagpenge

- Barselsdagpenge
- Børnetilskud
- Førtids- og folkepension

Herudover er der på Skatteministeriets område optjeningskrav for følgende sociale sikringsydelse:

- Børne- og ungeydelse

Hvad angår forhold/begivenheder indtrådt på en anden medlemsstats område (art. 5), finder dette bl.a. anvendelse på området for arbejdsskadesikring. For at kunne anerkende visse sygdomme som erhvervsbetingede efter lov om arbejdsskadesikring, skal tilskadekomne have været udsat for skadelige påvirkninger på arbejdet i en given minimumsperiode. Ved vurderingen af, om varigheden af minimumsperioden er opfyldt, vil perioder i Storbritannien med skadelig påvirkning blive taget i betragtning.

Endelig fastsætter forordningens art. 4, at medlemsstaterne er forpligtet til at ligebehandle EU-borgere med egne statsborgere.

Da forordning 883/04 og dermed ovennævnte principper bortfalder i forholdet mellem Danmark og Storbritannien i tilfælde af Storbritanniens udtræden af EU uden en aftale, ville gældende dansk ret herefter ikke umiddelbart omfatte de nævnte principper om medregning af perioder mv. Regeringen har dog allerede inden Kommissionen fremsatte forslaget erklæret sin intention om at fremsætte et lovforslag, der bl.a. vil videreføre tilsvarende principper.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forordningen vil gælde direkte og videreføre gældende principper og har derfor ikke lovgivningsmæssige konsekvenser.

Forslaget er i overensstemmelse med den af regeringen foreslåede danske overgangsordning i tilfælde af Storbritanniens udtræden af EU uden en aftale, som regeringen vil fremsætte lovforslag om. Den danske overgangsordning går dog også videre end Kommissionens forslag, der fx ikke berører eksport og ret til kontanthjælp.

Kommissionens forslag vil derfor ikke erstatte behovet for at fremsætte et nationalt lovforslag om en overgangsordning i tilfælde af Storbritanniens udtrædelse af EU uden en aftale, da den foreslåede forordning alene vil dække en mindre del af den af regeringen foreslåede overgangsordning på området for kontantydelse.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Det vurderes, at forslaget i sig selv ikke vil have væsentlige økonomiske, statsfinansielle eller administrative konsekvenser.

8. Høring

Forslaget har været i høring i EU-specialudvalget vedrørende arbejdsmarkedet og sociale forhold med frist den 7. februar 2019.

Der er modtaget høringssvar fra Brancheorganisation for den danske vejgodstransport (ITD) og Dansk Arbejdsgiverforening (DA).

Brancheorganisation for den danske vejgodstransport (ITD) angiver i deres høringssvar, at de støtter forslaget om at bevare koordineringen af den sociale sikring frem til den 29. marts 2019, hvor UK udtræder af Unionen, således at det sikres, at EU borgere/danske arbejdstagere, der allerede har optjent rettigheder bevarer dem frem til denne dato.

Dansk Arbejdsgiverforening (DA) støtter, at borgere fra Storbritannien, som indgår på det danske arbejdsmarked, har ret til social sikring knyttet til arbejdsmarkedet efter forordning 883/2004, også efter den 30. marts 2019. DA støtter ligeledes, at danskere, der opholder sig i Storbritannien som vandrende arbejdstagere, ikke mister rettigheder som følge af, at der ikke er opnået enighed med UK om en udtrædelsesaftale.

DA opfordrer endvidere til, at der tages skridt til at afklare situationen for udstationerede EU-borgere i UK i forhold til koordineringen af social sikring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Et stort flertal af medlemslande er positive over for, at Kommissionen har fremlagt et forslag til en bindende retsakt vedr. social sikring i tilfælde af, at Storbritannien udtræder af EU uden en aftale.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen noterer sig, at Kommissionen vurderer, at der er behov for at sikre et vist minimum i niveauet af medlemslandenes forberedelser i tilfælde af, at Storbritannien udtræder af EU uden en aftale.

Regeringen noterer sig endvidere, at den af regeringen foreslåede overgangsordning på området for social sikring ligesom forslaget til forordning viderefører princippet om medregning af optjeningsperioder tilbagelagt i UK før udtrædelsesdatoen., og at overgangsordningen går videre end forslaget til forordning. Regeringen støtter, at der vedtages en bindende tilgang på EU-niveau i forhold til koordination af social sikring ved Storbritanniens udtrædelse af EU uden en aftale.

En bindende EU-tilgang kan sikre ens praksis blandt EU-landene i højere grad end en uforpligtende løsning. Endelig kan det sikres, at der ikke er EU-borgere, der har tilbagelagt relevante optjeningsperioder i Storbritannien, da landet stadig var en del af EU, som ikke kan få taget dette i betragtning ved adgang til ydelser i EU-landene.

Regeringen støtter på den baggrund forslaget fra Kommissionen.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.